

Õiguskantsler

Teie 14.08.2015 nr

Meie 23.09.2015 nr 6-4/151097/1504072

Juurdepääs jäätmemahutile

Austatud avaldaja

Pöördusite õiguskantsleri poole, kuna leiate, et Põlva Vallavolikogu 12.03.2014 määruse nr 20 „[Põlva valla jäätmehoolduseeskiri](#)“ (edaspidi: jäätmehoolduseeskiri) § 14 lg 13 rikub Teie põhiõigusi. Leiate, et jäätmehoolduseeskirja norm, mis kirjeldab, milline peaks olema jäätmeveokile sobiv tee jäätmemahutini jõudmiseks, on põhiõigusi piirav, kuna Teil ei ole võimalik sellist teed oma kinnistule rajada. Seetõttu olete arvamusel, et Teie mure võimalikuks lahenduseks oleks jäätmehoolduseeskirja tee seisundit kirjeldava normi põhiseadusega vastuolus olevaks tunnistamine.

Õiguskantsler analüüsis Teie avaldust ja jõudis järeldusele, et jäätmehoolduseeskirja § 14 lg 13 on Teie avaldusel toodud asjaoludel kooskõlas põhiseadusega. Selline seisukoht tugineb kahele asjaolule:

- esiteks tuleb nimetatud normi tõlgendada põhiseaduskonformselt, mille järgi ei kehtesta jäätmehoolduseeskiri täiendavaid kohustusi/piiranguid võrreldes seaduses sätestatuga;
- teiseks ei sõltu Teie mure lahendamine tegelikult kõnealuselt normist – jäätmevedaja ei saa veoki raskuse tõttu sõltumata normi olemasolust pinnaseteel igal aastaajal ja igasuguste ilmastikutingimustega sõita. Ühtlasi on Teil jäätmete üleandmiseks võimalik jäätmemahuti panna riigimaantee lähedusse ja seeläbi vältida pinnasetee kasutamist jäätmeveoki poolt.

Teie avalduses vaidlustatud jäätmehoolduseeskirja § 14 lg 13 sätestab: „Juurdesõidutee mahutile peab olema piisava kandevõimega ja tasane. See peab võimaldama mahutit hõlpsalt käsitsi teisaldada. Juurdesõidutee peab olema vähemalt 3,5 meetrit lai ja vaba kõrgus tee kohal peab olema vähemalt 4,5 meetrit. Teisaldus- ja juurdesõidutee peab olema puhastatud lumest ning vajadusel teostatud libedustõrje.“

Vaidlustatud normis kirjeldatakse, milline tee on jäätmeveokiga sõitmiseks sobiv. Seejuures tuleb mõnda, et sõltumata sellest, kas juurdesõiduteele on jäätmehoolduseeskirjas mingeid nõudeid kehtestatud või mitte, tuleb jälgida tee seisundit nii ruumiliselt kui ka tee kandevõimest lähtudes. Jäätmeveok lihtsalt ei mahu oma suuruse tõttu sõitma väga kitsale teele, samuti peab tee vastama teatud nõuetele pinnase kandvuse osas – jäätmeveok võib vähese kandevõimega pinnaseteele oma raskuse tõttu kinni jääda (nagu Teie avalduse järgi ongi juhtunud). Ehk siis

õigusnormi lisamine määrusele või selle eemaldamine määrusest ei mõjuta asjaolu, et faktiliselt ei ole võimalik jäätmeveokiga igasugusel teel sõita.

Eeltoodud tõdemusest lähtudes tekib küsimus, milliseid kohustusi jäätmehoolduseeskiri jäätmevaldajale mahuti vedajale kättesaadavaks tegemise osas paneb. Kas jäätmevaldaja peab lubama jäätmeveoki endale hoovi mahutit tühjendama ning sellisel juhtumil oleks jäätmehoolduseeskirja § 14 lg 13 asjassepuutuv norm, kuna kohustuse täitmine eeldab nõuetele vastava tee rajamist, või võib jäätmevaldaja mahuti viia/panna ka sellisesse kohta, kuhu jäätmeveokil on juurdepääs teed lõhkumata?

Jäätmevaldaja kohustusi seoses jäätmete vedajale üleandmise ja mahuti paigutamisega reguleerivad jäätmehoolduseeskirja § 5 lg 2 p 1 (kohustus anda jäätmed üle vedajale), p 6 (kohustus paigutada mahuti enda krundile), p 9 (kohustus tagada mahuti kättesaadavus tühjendamispäeval) ja § 14 lõiked 1-3 (mahuti peab asuma jäätmevaldaja krundil, seda peab saama tühjendada liiklust segamata, mahuti ei tohi naaberkinnistu elamule olla lähemal kui 5 m), lg 9 (kuni 800-liitrine mahuti peab paiknema tasapinnal, mis on veoki peatuskohast kuni 10 m kaugusel) ja lg 11 (käsitsi mitteteisaldavat mahutit¹ peab olema võimalik tühjendada paiknemiskohast).

Eelnevast nähtub, et jäätmevaldajal on selge kohustus teha jäätmemahuti jäätmevedajale tühjenduspäeval kättesaadavaks. Jäätmemahuti vedajale kättesaadavaks tegemine võib toimuda mitmel eri moel – veok sõidab mahuti juurde hoovi või mahuti viiakse veokile kättesaadavasse kohta (väljaspool hoovi). Seega on jäätmevaldajal võimalik valida, millisel moel jäätmemahuti jäätmevedajale kättesaadavaks teha. Kuivõrd jäätmehoolduseeskiri ei kirjuta jäätmevaldajale ette, kuhu jäätmemahuti tühjenduspäeval tuleb panna, siis järelikult ei kaasne jäätmemahuti vedajale kättesaadavaks tegemise kohustusega ka kohustust ehitada elamuni jäätmeveokit kandev tee. Arvestades eeltoodut on õiguskantsler seisukohal, et jäätmehoolduseeskirja § 14 lõiget 13 tuleb ja saab tõlgendada põhiseaduskonformselt (s.o eelistatud on normi sisustamine viisil, mis on põhiseadusega kooskõlas, mitte vastuolus), seega viisil, et see ei kehtesta täiendavaid nõudeid võrreldes seaduses sätestatuga.² Nagu eelnevalt öeldud, siis on antud juhtumil jäätmehoolduseeskirja § 14 lg 13 näol tegemist kirjeldusega teest, mida jäätmevedaja saab faktiliselt kasutada, kuid jäätmehoolduseeskirja § 14 lg 13 ei kohusta jäätmevaldajat kirjeldusele vastavat teed rajama. Teisisõnu, nimetatud normist ei tulene jäätmevaldajale kohustust oma erateed parendada vms.

Teie mure tegelikuks lahenduseks jäätmehoolduseeskirja § 14 lg 13 põhiseadusevastaseks ja kehtetuks tunnistamise asemel võiks olla hoopis jäätmemahuti paigutamine kohta, kus see on jäätmeveokile ligipääsetav pinnaseteed kasutamata. Selline käitumine on jäätmehoolduseeskirjaga ka kooskõlas. Teie kinnistu piirneb riigimaanteega ning majast maanteeni on ca 200 m pinnaseteed. Seega võib kevad-talvisel ajal, mil tee on pehme, olla mõistlik panna jäätmemahuti riigimaantee lähedale ja viia majapidamises tekkivad jäätmed

¹ Õiguskantsleril puudub teave, milline on Teie jäätmemahuti. Arvestades aga seda, et eramajapidamistes kasutatakse valdavalt alla 800 l mahuga ratastel jäätmemahuteid, mis on käsitsi teisaldatavad, siis lähtutakse eeldusest, et ka Teil on käsitsi teisaldatav mahuti. Aga kui Teil on käsitsi mitteteisaldatav mahuti, siis ka selle võite paigutada riigimaantee lähedale, et vältida jäätmeveoki sõitu pinnaseteel. Sellisel juhul on aga mõistlik jäätmemahuti lukustada, et vältida teel sõitjate poolt mahutisse prügi panemist või ikkagi kaaluda teisaldatava mahuti ostmist või rentimist.

² Õiguskantslerile teadaolevalt on Teie kinnistul asuv tee, mis ristub riigimaanteega, eratee. Eratee, mis ei ole avalikuks kasutamiseks mõeldud, ei ole seadusega kehtestatud konkreetseid seisundinõudeid. Majandus- ja taristuministri 14.07.2015 määruse nr 92 „[Tee seisundinõuded](#)“ § 1 lg 2 järgi hoiab avalikkusele ligipääsetava eratee omanik tee korras viisil, et oleksid täidetud tingimused ohutuks liiklemiseks. Seega on suuresti Teie enda otsustada, milline on Teie kinnistul asuv tee.

igapäevaselt riigimaantee lähedal asuvasse mahutisse. Samuti ei ole välistatud tühjenduspäeval jäätmemahuti käsitsi vedamine elamu juurest maanteeni. Arusaadavalt ei ole need kõige mugavamad lahendused, kuid alternatiivid on kas kulukad (parema kandevõimega tee rajamine) või teed rikkuvad (jäätmeveok tühjendaks mahuti elamu juures).³

Eelnevat kokku võttes tuleb nentida, et Teie avalduses kirjeldatud asjaoludel ei saa pidada jäätmehoolduseeskirja § 14 lg 13 põhiseadusevastaseks.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Teadmiseks: Põlva Vallavalitsus (avaldaja andmeteta)

Evelin Lopman 693 8431
Evelin.Lopman@oiguskantsler.ee

³ Telefonivestluses Põlva valla ametnikuga kinnitati õiguskantsleri nõunikule, et Põlva vald ei ole nõudnud Teilt tee (ümber)ehitamist jäätmeveoki jaoks. Vastavat kohustust ei pane Teile ka jäätmehoolduseeskirja § 14 lg 13.